

Veckans växt v. 10 2009

Reticulata-gruppen / *Iris reticulata* – våriris

Våririsen är en av de första vårblomande lökväxterna och tillhör familjen *Iridaceae*, svärdsliljor. De sorter och hybrider som idag finns i handeln är ett hybridkomplex mellan framförallt arterna *I. histrioides* och *I. reticulata*. De flesta är härdiga i stora delar av landet och blommar under mars-april med blåa, violetta, gula och vita blommor. Bladen är smala och upprättväxande, korta vid blomningen men växer sedan förbi blomman och blir upp till 30 cm långa.

Löken ska planteras på hösten, helst under september månad på 8-10 cm djup. Tyvärr blir de inte så långlivade, uppemot 3 år. Det är troligen därför vi hittills inte har fått in några tips om gamla våririsar till Lök- och knöluppet.

Några äldre sorter, som idag tillhör Reticulata-Gruppen:

- 'Cantab'- selektion av E.A Bowles 1914, cambridgeblå blommor med gul-orange bröst.
- 'Harmony' – fick pris 1953, blomman intensivt blå med teckning i vitt och gult
- 'J.S. Dijt' – från 1938 med mörk rödvioletta blommor
- 'Royal Blue' – mörkblå blommor från 1936.
- 'Wentworth' – en av de äldsta sorterna från 1889 med violetta blommor och gula centrala linjer.

Den rena arten av våririsen, *Iris reticulata* M. Boeb, som beskrevs 1808, är sällsynt i handeln idag. Det är den mest kända arten i gruppen men även mest variabel med många blomfärger. Våririsen kommer ursprungligen från östra Turkiet, norra Iran och Kaukasus där den växer bland sten och grus från 600 m upp till 2 700 m höjd.

Våririsen nämns i den danska trädgårdstidningen Have-Tidene redan 1840. I svenska lökkataloger finns den 1930 att köpa från Svenssons fröhandel för 70 öre per lök och för tio lökar fick man betala 6,50 kr.

Våririsen blir 10-15 cm hög och blommar i mars – april med violett-gula blommor. Det latinska namnet *reticulata* betyder nätlik, troligen är det nätlika skal som finns runt löken som har gett namnet. Runt löken bildas nya små lökar, som man kan ta loss och plantera, ett lätt sätt att föröka på. Liksom andra irisar inom denna grupp vill våririsen ha fuktigt på våren men torrt och soligt på sommaren.

”Denna förtjusande lilla vårväxt kommer upp med sina blommor redan i april. Livligt blåa med gult, välluktande. De gräslika bladen växer till i längd efter blomningen för

att frampå våren vissna ned. Lökarna planteras som tulpanlökar och äro visserligen fullt härdiga men dö dock ut efter 2-3 år. En bra växt för vårrabatter eller stenpartier. Flera ljusare eller mörkare varieteter finnas." (*Boken om liljor* av Holzhausen, 1927)

Text: [Karin Persson](#)